

Hollandsbjerg

© HEXAGON

Beskrivelse

Hollandsbjerg ligger på en morænebakke omgivet af lave fjordenge mod syd (Grund Fjord) og vest (Randers Fjord). Engene mod fjordene er blevet inddæmmet i nyere tid (pumpestation) således at Hollandsbjerg Holme er blevet landfast med morænebakken.

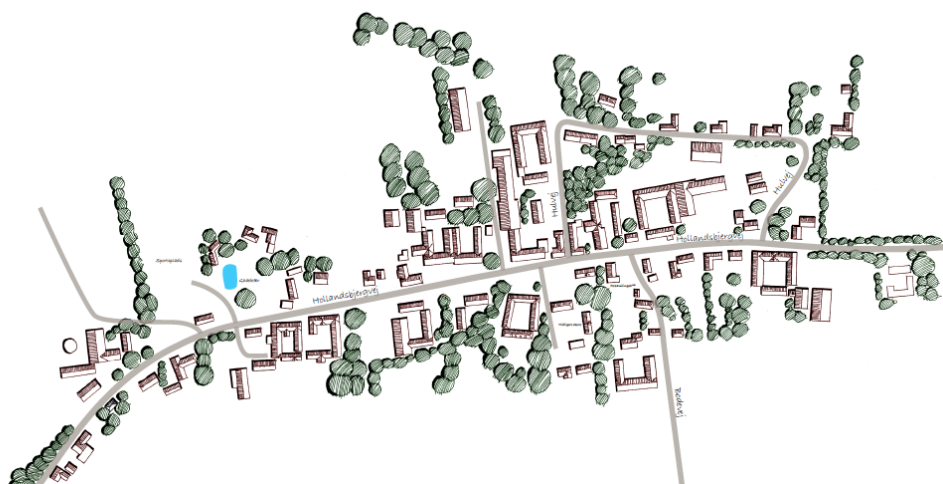
Hollandsbjerg er en ganske stor landsby med omkring 20 gårde og flere mindre huse. Bebyggelsesmønsteret er velbevaret og det samme gælder for mange af gårdene og husene. Beliggenheden tæt på et af landets største områder med tagrør har gjort, at tagene stadig i stor udstrækning er tækket med tagrør.

Mens de mange flotte og velholdte gårde ligger omkring hovedgaden i byens østlige ende ligger småhusene og landarbejderboligerne i vestenden omkring byens gadekær. Også her dominerer tagrørerne.

Syd for Hollandsbjerg, på de lave enge, ligger en af landets første vindmølleparker.

Landsbyen omtales første gang i 1423 som Hollandzbierig.

Ifølge Fritz Hastrup er Hollandsbjerg en slynget vejby.

Landsbyen Hollandsbjerg strækker sig langs ryggen af den morænetunge, der skyder sig ud i det flade landskab på »hjørnet« af Grund Fjord og Randers Fjord. Da havet stod højest i Jægerstenalderen, har morænetungen været en fremskudt halvø, og de stejle skrænter på syd- og vestsiden af Møjbakke har udgjort kystlinjen.

Hollandsbjerg har været omgivet af lavvandede havområder, der har været rige på de skaldyr, der spillede en så central rolle i Jægerstenalderens kost, og som vi i dag finder sporene af som køkkenmøddinger. Der er der dog intet, der tyder på, at der har været bopladser på eller ved Hollandsbjerg, hverken i Jægerstenalderen eller senere.

Fra kanten af Møjbakke og fra sydsiden af Hollandsbjerg by er der en storslået udsigt over de udstrakte, flade områder ved Grund Fjord mod syd og Randers Fjord mod vest. Tidligere kunne man her skue ud over store fugtige eng- og rørskovområder. Rørskoven kan man til dels stadig se, men engene er forsvundet med inddigningen og dræningen af området.

Det, der i dag fremstår som et stort sammenhængende dyrkningområde, havde frem til Anden Verdenskrig en anden karakter.

På Videnskabernes Selskabs kort fra 1789 ser man, hvorfor området hedder Hollandsbjerg Holme, idet den sydvestlige del af området da

Videnskabernes Selskabs kort fra 1789.

bestod af to større og flere mindre øer (holme). På sognekortet fra 1836, der er optegnet efter udskiftningskortene, er den største af holmene blevet landfast, og området med åbent vand er blevet mindre. Flere navne som Stofferholm, Skidenholm og Aasingholm vidner dog om, hvordan området tidligere var præget af mange små og store øer.

På de høje målebordsblade fra 1870'erne er området nu helt »sammenvokset«, omend stadig fugtigt og gennemskået af naturskabte loer (bugtede render, hvor vandet strømmer ind og ud af engene) og gravede grøfter. Man må formode, at såvel tilvoksning som landhævning har medvirket til, at holmene med tiden er blevet landfaste.

Kulturhistoriske værdier, der skal beskyttes

Byens struktur og gårdene.

Møgbakke